

Cal fer sonar un català genuí

Jaume Vallcorba i Rocosa

Acabada la llarga temporada del franquisme, quan pogué haver-hi diaris, ràdio, televisió en català, hi hagué qui féu córrer la consigna que, a fi d'integrar a Catalunya els immigrants castellans, convenia molt de fer servir un català ben acostat al castellà en mots, girs i construcció de les frases. Deien: així els serà fàcil de passar a parlar el català.

Convenia, doncs, fer servir, per exemple, «posposar» (*posponer*) en comptes de «ajornar»; «festejar» les festes del poble, en lloc de «celebrar-les»; «fer-se amb» la pilota en comptes de «arrabassar-la, prendre-li-la, apoderar-se'n», etc.

Els fets, però, han demostrat, anys després, que l'efecte ha estat el contrari. No sols no s'han passat al català, sinó que hem fet camí cap a integrar-nos nosaltres en el castellà; només hem aconseguit de castellanitzar la llengua catalana. Cal canviar el rumb. Cal recordar que només ens crida aquella manera de dir, no pas que imita, sinó que contrasta amb la nostra. No hi ha interès en els castellans a aprendre una parla gairebé convertida en dialecte del castellà. Val més parlar la llengua original que no pas un dialecte seu. El camí era i és, doncs, erroni. Cal fer sonar un català genuí, exuberant, ric, vi-

vaç, que els cridi l'atenció, que els soni diferent.

A més de l'aplicació d'aquella consigna errònia d'acostar el català genuí al castellà, hi ha el fet que la generació a qui va pertocar de dur-ho a la pràctica eren els qui havien estat adolescents en ple franquisme, víctimes del llarg i porfidiós intent de genocidi del català i, per tant, afectats de la deturpació consegüent provinent d'haver viscut en un aiguabarreig de les dues llengües, sense saber destriar ben bé què és de l'una i què de l'altra. No cal dir que, en l'actual situació social, el bon camí passa per la coneixença de debò del que és propi del castellà i, alhora, del que és peculiar del català. És el coneixement d'aquestes distincions el que fa falta als correctors lingüístics, als mestres, als periodistes, en benefici de la llengua del poble.

Siguem conscients que hi ha gent que es preocupa sobre si aquesta o aquella paraula són catalanes. I fan ben fet de voler-ho saber; i a més, si cal, d'esmenar-se. Aquella mena de consultes sobre la genuïtat dels mots es produeix perquè tothom és conscient de com interfereix el castellà, que ens obliguen a escoltar o a llegir, en el nostre català. I no podem pas silenciar que, a hores d'ara, la interferència afecta

també la manera de construir les frases i, per tant, d'expressar-nos. Hi ha, entre un munt d'altres exemples, el fet que el castellà no té els pronoms *en* i *hi*, cosa que fa que l'una llengua i l'altra configuren diferentment la frase en qüestió.

Molt sovint rebo comunicacions procedents de societats o d'empreses en què en una de les cares hi ha el text en castellà i en l'altra en català. L'escrit d'una banda és un calc, paraula per paraula, del que diu a l'altra banda en l'altra llengua. L'altre dia, una vegada més, em demanaren la traducció al català d'una d'aquestes comunicacions; jo seguia el costum, però aquesta vegada em vaig rebel·lar i vaig dir en català el que hi deia en castellà, però no pas traduint mot a mot, que és una manera de destruir la llengua, sinó dient aquells mateixos pensaments amb les construccions lingüístiques amb què em sortien en català. I així aquest text em prenía tot el caient de natural, de propi, d'espontani, de cosa viva.

Les llengües són diferents perquè són maneres de pensar diferents. La dicció de cada una té els seus girs, les seves maneres de dir les coses. El català sempre és concret: exigeix els pronoms febles *en* i *hi*, distingeix determinat/enter contra indeterminat/partitiu. ♦

Trias, néts de Joaquim, SA

TOTA LA VIDA FENT GALETES

Ctra. de Sils, 36
17430 Santa Coloma de Farners

Tel. 972 841213

Fax. 972 842414

www.triasbiscuits.com

e-mail: trias@triasbiscuits.com